

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

● № 04 (3652) ●

● ПЯТНІЦА, 29 КРАСАВІКА, 2022

ДЗЕ Б НІ БЫЛІ МЫ, ДЗЕ Б НІ ЖЫЛІ МЫ – ЧУЕМ У СЭРЦАХ ГОЛАС РАДЗІМЫ!

Не адзінкі нас-мільёны!
Стар. 3

Залатое выселле ў беларусаў Цюмені
Стар. 4

Па старонках сямейнага альбома
Стар. 5

ПЕРСПЕКТИВЫ

Разам на зямлі і ў космасе

Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін наведалі касмадром Усходні ў Амурскай вобласці

Сустрэліся прэзідэнты братніх дзяржаў 12 красавіка, у знакавы дзень, калі ў свеце адзначаецца Міжнародны дзень палёту чалавека ў космасці, як нам звычайна з дзяцінства, Дзень касманаўтыкі. Калегі з БЕЛТА былі на месцы падзеі, паведамлялі: Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін прыбылі на касмадром на верталёце. Там азнаёміліся з ходам будаўніцтва стартвага касмічнага комплексу, паразмаўлялі з лётчыкамі-касманаўтамі, супрацоўнікамі касмадрома. І там жа ў фармаце сам-насам прэзідэнты абмяркоўвалі актуальныя пытанні ў развіцці двухбаковых адносін, сумесныя меры па супрацьдзеянні санкцыйнаму ціску з боку калектыва Захаду, абстаноў-

ку ў рэгіёне і свеце, падзеі ва Украіне.

Як раней паведамляла БЕЛТА, спецыялісты Беларусі і Расіі ў сферы касмічнага супрацоўніцтва ўжо вядуць работу над стварэннем расійска-беларускага касмічнага апарата дыстанцыйнага заданання Зямлі звышвысокага пашырэння ды расійска-беларускай касмічнай сістэмы на яго аснове. Яшчэ больш канкрэтыкі агучана ў ходзе сустрэчы накіраваны праект па падрыхтоўцы да касмічнага палёту беларускіх грамадзян, у тым ліку для сумеснай работы на МКС. Адбор кандыдатаў для падрыхтоўкі да касмічнага палёту і фарміраванне прапановы ў яго навуковую праграму беларускі бок павінен завяршыць да 15 чэрвеня. Потым пройдзе канчатковы адбор з ліку кандыдатаў. Працэс, як бачым, ідзе, прычым шпаркімі тэмпамі.

Адзначым, што касмадром Усходні – першы грамадзянскі касмадром у Расіі: поблізу горада Цыялкоўскі. Узводзіцца, паводле інфармацыі з дзяржакарпарацыі “Роскосмос”, для забеспячэння незалежнага доступу ў космас, гарантаванага выканання міжнародных і камерцыйных касмічных праграм, скарачэння затрат для выкарыстання размешчана-

Юрый Гагарын і Валяціна Церашкова – з вёскі Ерамеўшчыны Дубровенскага раёна Віцебшчыны. І сама касманаўтка прызнавалася: у дзяцінстве гаварыла па-беларуску. Валяціна Церашкова здзейсніла касмічны палёт 16-19 чэрвеня 1963 года ў якасці камандзіра касмічнага карабля “Восток-6” на праграме групавога палёту з караблём “Восток-5”, пілагетым Валерыем Быкоўскім. Працягласць палёту складала двое сутак 22 гадзіны 50 мінут. За гэты час яе касмічны карабель 48 разоў абляцеў вакол Зямлі.

Першай у свеце жанчынай-касманаўткай стала Валяціна Церашкова, якая мас моцныя беларускія родавыя карані. Яе бацька, Уладзімір Аксёнавіч, быў родам з вёскі Вылава Бялыніцкага раёна Магілёўшчыны, маці, Алена Фёдарэўна, у дзявоцтве Круглова – з вёскі Ерамеўшчыны Дубровенскага раёна Віцебшчыны. І сама касманаўтка прызнавалася: у дзяцінстве гаварыла па-беларуску. Валяціна Церашкова здзейсніла касмічны палёт 16-19 чэрвеня 1963 года ў якасці камандзіра касмічнага карабля “Восток-6” на праграме групавога палёту з караблём “Восток-5”, пілагетым Валерыем Быкоўскім. Працягласць палёту складала двое сутак 22 гадзіны 50 мінут. За гэты час яе касмічны карабель 48 разоў абляцеў вакол Зямлі.

Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін выступаюць на касмадроме

га ў Казахстане касмадрома Байканур і паліпашэння сацыяльна-эканамічнага становішча ў Амурскай вобласці. Таму 2012-2016 гадах (1-я чарга будаўніцтва) узведзены ўніверсальны стартвы комплекс для ракет-носьбітаў серыі “Союз-2”. Другая чарга будаўніцтва ўключае ўзвядзенне стартвага стала пад ракеты-носьбіты “Ангара-А5” і спадарожнай інфраструктуры. Плануецца завяршыць работы да канца 2022 года. Прычым у 2019-м карпарацыя “Роскосмос” прапанавала Беларусі “разгледзець магчымасць удзелу беларускіх будаўнічых кампаній ва ўз-

вядзенні аб’ектаў касмадрома Усходні ў Амурскай вобласці”. На розных узроўнях пытанне прапрацоўвалася, і 5 красавіка Прэзідэнт Расіі ўнёс у Дзяржаўную думу законапраект, згодна з якім такое супрацоўніцтва стане магчымым. Гаворка найперш пра выкананне работ і аказанне паслуг, звязаных з будаўніцтвам і рэканструкцыяй аб’ектаў наземнай касмічнай інфраструктуры касмадрома. Законапраект 6 красавіка быў прыняты ў першым чытанні ды накіраваны на зацвярджэнне ў Савет Федэрацыі.

Іван Ждановіч

ЮБІЛЕЙ ПЕСНЯРА

І асвячалі братаў Слова і вера

Новыя факты з жыцця Якуба Коласа ды ягоных родзічаў прыадкрываюцца ў нашым часе

Спасцігаць таямніцы жыцця класікаў, глыбіню іх твораў можна бясконца. І кожная з сустрэч у Коласавым доме таму сведчаннем. Колькі ўсяго прыхоўвалася ў вялікай Коласавай душы! Згадаем хаця б радкі з казкі “Кучаравае дрэва” (1925 год, прысвечана Змітраку Бядулю): “А былі ў яго думкі, глыбока затоеныя, для чужых вачэй і вушэй непрыметныя і нячутныя. Часамі яны супакойваліся і нібы зніклі зусім, а часамі віхрыліся, бы мяцеліца ў полі, балючы след пакідалі дзесь там,

у глыбінях, але сукрыта жылі ды жылі. Хто іх ведаў? Хто іх чуў? Ніхто. Адчувала іх толькі само Кучаравае дрэва ды той вецер-лятун трохі ведаў. Ой, шмат чаго ведае ён! Нездарма ж ён віхрыцца па свеце. Нават голас былінкі не міне яго вуха.” І напрыканцы твора з цыкла “Казкі жыцця”, які сам Пясянр называў у ліку значных творчых набывкаў: “Эх, многа цяжкіх хвілін перажыло Кучаравае дрэва! У глыбі ёсць нікому невідчоныя скаржалі, а на іх запісаны мукі і боль, аб якіх часам ніхто не ведае і не здагадваецца”.

Творцу баліць – і “думкі, глыбока затоеныя”, прасочваюцца ў алегарычныя творы з аўтабіяграфічнай падсветкай. А на тое, каб пісаць ээпавай мовай, у Якуба Коласа былі важкія прычыны. Помніцца, на пачатку 90-х вадзіў лодачныя паходы па Нёмане, як інструктар базы адпачы-

ку “Высокі бераг”, адзін са шматлікіх Коласавых родзічаў. Гэта пра яго мы на вёслах спявалі: “Выплывалі распісныя

Марыя Міцкевіч з рукапісам Евангелля

Іван Іванчыча чаўны...”. Быў ён з роду Лёсікаў – як і маці Пясянра, Ганна Юр’еўна. Неяк пайшлі мы з цёзкам да ягонага бацькі, у Мікалаўшчыну. І сівы дзед у размове згадаў, як наведваў

калісці Коласа ў ягоным кабінце ў Акадэміі навук. То найбольш запала ў памяць вяскоўцу, што акадэмік, гасцінна сустрэўшы родзіча-земляка, тут жа паказаў пальцам у столь ды прашптаў: “Толькі абы чаго не кажы...”

Ну пэўна ж не на Усявышняя намякаў, паказваў мудры акадэмік – хоць і ўтору...

Не ведалі мы, вивучаючы ў школах і ВНУ творчасць класіка ды старонкі яго біяграфіі, што ў ЗША жыў ягоны брат Міхась. Некааторыя нюансы таямніцы мы прыадкрылі ў публікацыі: “Далёкі родны брат. Пра тое, што ў Якуба Коласа за акіянам жыў родны брат Міхась Міцкевіч, раней не пісалі ні ў школьных падручніках, ні ў савецкіх СМІ”. – ГР, 9.09. 2017. Міхась Міхайлавіч (творчы псеўданім Антось Галіна) быў вернікам: перакладаў Евангеллі, выдаваў часопіс “Голас Царквы”, быў апекуном Сабора Святога Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку. Але вось жа: і Якуб Колас, аказваецца, як і брат, быў глыбокім вернікам.

→ Стар. 6

ISSN 0439-3619

У адзінстве прыгажосць і сіла

З розных месцаў прыйшлі ў рэдакцыю паведамленні пра тое, як адзначаўся Дзень яднання народаў Беларусі ды Расіі

Добра вядомы слоган пра тое, што ў адзінстве наша сіла, хочацца “прыўкрасіць” і слоўцам “прыгажосць”. Робім тое з улікам вестак і фотаздымкаў, якія прыйшлі ў рэдакцыю на пачатку красавіка. Бо, як вядома, любая сіла павінна быць згарманізаваная. Адухоўленаю. Таму, дарэчы, на шматлікіх пляцоўках і праходзяць у гонар

больш за 150 чалавек з 7 раёнаў вобласці паўдзельнічалі ў свяце. Ладзілася выстава дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, прайшла цікавая канцэртная праграма. У ліку іншых вітала ўдзельнікаў імпрэзы Надзея Санцэвіч – старшыня Асацыяцыі нацыянальна-культурных аўтаномій і нацыянальных арганізацый “Содружество” Новасібірска і вобласці, яна ж і старшыня Новасібірскай рэгіянальнай НКА беларусаў.

З горада Курган вестка: Дзень яднання там адзначалі ў горадзе Шадрынску. “Зладзілі свята ў Цэнтры рускай культуры “Лад”, – напісала кіраўніца беларускай суполкі “Батьківщина” Людміла Урванцава. – Была ў нас цікавая размова за круглым сталом, лейшую супрацу, і канцэрт мастацкіх калектываў”.

На сайце ФНКА Беларусі Расіі ёсць інфармацыя пра свята ў Омскай вобласці з нагоды Дня яднання. Урачыстасць і канцэрт праводзілі рэгіянальная НКА беларусаў Омскай вобласці “Буслы” (“Аисты”) сумесна з Домам кіно. Прыйшлі ветэраны, дзеці вайны, былія вярні фашысцкіх канцлагераў, працаўнікі тыла... Прыехалі з горада Тары – “Тарскія беларусы”, з Іванаўскага сельскага паселення (Калачынскі раён) – “Іванаўскія беларусы”. Омскія курсанты, юнармейцы былі на свяце. Некалкі мастацкіх гуртоў, салісты абласнога цэнтру ў канцэрце паўдзельнічалі.

І беларусы **Томскай вобласці** зладзілі 1 красавіка ў ДOME дружбы канцэртна-інфармацыйную імпрэзу ў гонар Дня яднання. Актыўнасць НКА беларусаў у Томскай вобласці запрасілі сяброў з усіх нацыянальна-культурных аўтаномій, дыяспар вобласці. На свяце згадваліся этапы на шляху стварэння і ўмацавання Саюзнай дзяржавы, гаварылі пра напрамкі супрацы між Томскай вобласцю і Беларуссю. Выступалі вакальныя і харэаграфічныя гурты, салісты беларускай дыяспары, а потым накрылі святочны стол – з дэгустацыяй традыцыйных беларускіх страў.

Пра **урачыстасць у Тальяці**, у Культурным цэнтры “Автоград” паведамліла кіраўніца суполкі “Нёман” Людміла Дзёміна – яна ж і вітала ўдзельнікаў свята. У зале быў анішлаг: шмат ганаровых гасцей і звыш 800 глядачоў. Працавала выстава з бібліятэкі “Истоки”. У канцэртнай праграме “У гасцяў у «Купалінкі»” гучалі новыя песні беларускіх аўтараў, выступалі творчыя партнёры беларускай суполкі.

Сёлета актывізаваліся кантакты паміж Беларуссю і Рэспублікай Крым. А 1 красавіка на базе міжнароднага інфармагенцтва “Россия сегодня” прайшоў **тэлемерт “Мінск – Рэспубліка Крым”** – па ініцыятыве РНКА “Беларусы Крыма”. Прадстаўнікі ўлады, кіраўнікі грамадскіх суполак абмяняліся думкамі на тэму “Эканамічны патэнцыял развіцця Крыма і Беларусі”. Гаварылі і пра турыстычны патэнцыял

рэгіёнаў, развіццё культурных і гуманітарных сувязяў. Абмеркавалі новы этап інтэграцыі краін: бо прынята рашэнне ўрадаў аб пераходзе ва ўзаемаразліках у нацыянальных валютах. Адзначалася: на фоне санкцыйнага ціску ЗША і калектывага Захаду ў дачыненні да Расіі ды Беларусі значна актывізаваліся інтэграцыйныя працэсы на прасторы Саюзнай дзяржавы.

У рэдакцыі аднавіліся кантакты з **Севастопальскім нацыянальна-культурным таварыствам “Беларусь”**, і яго старшыня Валерый Казьянін паведаміў: у слаўным горадзе рускіх маракоў прайшла святочная вечарына “Дзве сястры – Беларусь і Расія”, прысвечаная Дню яднання. Месцам сустрэчы стаў рэтра-кінатэатр “Україна”. Паўдзельнічалі ў свяце прадстаўнікі Асацыяцыі нацыянальна-культурных таварыстваў Севастопалю на чале са старшынёй Яўгенам Бакалалем: гагаўзы, марыйцы, мардва, чувашы і прадстаўнікі іншых народаў віншавалі сяброў па АНКOS з агульным святам. Вядучыя імпрэзы (беларус Валерый Казьянін і сябар Та-

Людміла Урванцава – кіраўніца суполкі “Батьківщина”. Кадр з відэасюжэта.

Свята яднання культурныя імпрэзы, а не спартыўныя ці ваенныя.

Пачнем з Сібіры, у якой жыве шмат нашых супляменнікаў. З **Іркуцкай вобласці** дайшлі весткі: у Куйтунскім раёне правалі ўжо Другі рэгіянальны фестываль “Наша сіла в единстве” – у гонар Дня яднання. Галоўны “рухавік” у справе – мясцовая НКА беларусаў Куйтунскага раёна (суполка кіруе Людміла Лаўшук) і мясцовы ДК. І яшчэ паўдзельнічалі ў свяце 7 дамоў культуры, іх творчых гуртоў. Яркая і разнастайная была праграма канцэрта. У ліку тых, хто віншаваў грамаду са святам, былі кіраўнік Андрушынскага муніцыпальнага ўтварэння Аляксандр Лаўшук ды вядомая ў Прыбайкалі Алена Сіпакова – старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чарэскага.

І ў тыя ж дні быў **наладжаны тэлемерт паміж Маларызкім раёнам Брэстчыны ды Іркуцкім раёнам Расіі**. У адміністрацый раёнаў у планах – падпісанне пагаднення аб супрацы, пра тое і гаварылі. Чытаем на сайце ФНКА Беларусі Расіі: “Тэлемерт быў праведзены па ініцыятыве і пры непасрэдным удзеле НКА Беларусі Масквы і Беларусі Забайкалля. У тэлемерце паўдзельнічалі кіраўнікі муніцыпалітэтаў і прадстаўнікі грамадскасці”. Пры тым вітальнае слова ад імя старшыні ФНКА Беларусі Расіі зачытаў яго першы намеснік Аляксандр Даркавіч. У працы прынялі ўдзел кіраўнікі НКА Масквы, Іркуцкай і Смаленскай абласцей, Башкірыі, члены савета ФНКА.

Досвед працы маскоўскіх беларусаў па наладжванні супрацы з беларускімі рэгіёнамі ўжо апрабаваны. І калі 31 сакавіка праходзіў **тэлемерт між горадам Давыд-Гарадком Брэстскай вобласці і паселішчам Маршукінскае горада Масквы**, то згадвалі: пагадненне аб партнёрстве ў іх падпісана 6 гадоў таму – па ініцыятыве і пры непасрэдным удзеле НКА Беларусі Масквы. У тэлемерце паўдзельнічалі кіраўнікі муніцыпалітэтаў, прадстаўнікі грамадскасці. Герой Расіі Аляксандр Даркавіч, ураджэнец Давыд-Гарадка, найбольш спрыяе такому партнёрству.

У **Новасібірскай вобласці** зладзілі абласное свята, яго прымаў Кочанеўскі раён і Цэнтр культуры і адпачынку “Гармония”. Прычым і там нашы супляменнікі (з Новасібірскага цэнтру беларускай культуры, Новасібірскай рэгіянальнай НКА беларусаў) працавалі з мясцовымі ўладамі, культурнымі арганізацыямі. Ставілася мэта: умацаванне расійска-беларускай дружбы, зберажэнне беларускай і рускай культур. І

Дзень яднання ў Омску – гэта і дыялог пакаленняў

варыства рускай культуры Волга Карманова нагадаці, што першы помнік Севастопалю ўсталяваны ў славу ўраджэнца Беларусі Аляксандра Казарскага, і некалкі вуліц горада названыя ў гонар беларускіх герояў. Мінутай маўчання ўшанавалі прысутныя паміж загінулых у Вялікай Айчыннай вайне. Гучалі са сцэны вершы, песні на беларускай і рускай мовах, выступалі беларускія творчыя гурты “Натхненне” і “Белая Русь”, салісты і калектывы сяброў. А напрыканцы канцэрта ўсе яго ўдзельнікі разам спявалі песню “Беларусь – Расія”.

Пра **святочную імпрэзу ў крымскай Еўпаторы** ў рэдакцыю паведаміла Дзіна Шаўчэнка – кіраўніца суполак “Крым – Беларусь” і “Беларускі Крым” імя Еўфрасініі Полацкай. Дарэчы, адначасова на свяце адзначалася і 25-годдзе Мясцовай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Крым – Беларусь”. Імпрэза праходзіла ў Еўпатарыйскай дзіцячай школе мастацтваў.

І ў тыя ж дні ў **Растоўскай вобласці** адзначылі Дзень яднання: у Зернеградскім раённым ДOME культуры. Дарэчы, якраз у тым рэгіёне жыве найбольш беларусаў на Доне, і таму Зернеград у дзясаты ўжо раз стаў цэнтрам свята. У ліку ганаровых гасцей – кіраўнік аддзялення ў Растове-на-Доне Пасольства Беларусі ў Расіі Дзяснін Цімохін і старшыня савета РНКА “Беларусы Растоўскай вобласці” Уладзімір Жываткевіч. Свята было шматнацыянальнае, з удзелам прадстаўнікоў розных дыяспар, кіраўнікоў паселішчаў, суседніх раёнаў і грамадскіх арганізацый. Каларытныя выступленні нацыянальных калектываў чаргаваліся з уручэннем падзячных лістоў ад арганізатараў удзельнікам урачыстасці.

Іван Ждановіч

КНИГАДАР

Кнігі ад сучасных пісьменнікаў Беларусі – школьнікам Станькава

Традыцыйны красавіцкі суботнік прадстаўнікі Саюза пісьменнікаў правалі ў вёсцы Станькава, што ў Дзяржынскім раёне: удзельнічалі ў добраўпарадкаванні старога парка і падарылі невялікую бібліятэку кніг вучням Станькаўскай сярэдняй школы імя Марата Казея

Са старшакласнікамі сустракаліся старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі, дырэктар – галоўны рэдактар Выдавецкага дома “Звязда” Аляксей Карлюкевіч, намеснік старшыні СПБ, намеснік дырэктара ВД “Звязда” – галоўны рэдактар газеты “Літаратура і мастацтва” Аляксей Чарота, член прэзідыума СПБ, журналістка газеты “СБ. Беларусь сегодня” Ірына Аўсеп’ян. У бібліятэцы, падараванай станькаўскім школьнікам, ёсць кнігі Алены Стэльмах, Кацярыны Халасевіч-Лісавой, Сяргея Трахімёнка, Ягора Конева, іншых сучасных празаікаў, паэтаў, дзіцячых пісьменнікаў.

“Дзяржыншчына – унікальнае літаратурна-мастацкае асяроддзе, – каментуе падзею старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Аляксей Карлюкевіч. – У самім Дзяржынску, Станькаве пабылі многія пісьменнікі: як з Беларусі, так і з замежжа. Мы вырашылі паяднаць гісторыю і сучаснасць, таму працавалі тут на суботніку. І першую бібліятэчку з запланаваных нам падарункаў для школьных бібліятэк краіны падаравалі вучням мясцовай школы. У бліжэйшыя месяцы збіраемся ад Саюза пісьменнікаў праехаць па розных школах краіны і падараваць кнігі сучасных аўтараў. Так што пачалася асветніцкая акцыя, звязаная з пашырэннем прасторы роднага слова. Будзем у розных кутках Беларусі раскадваць пра сучасную літаратуру”.

Сяргей Шычко

ВІНШУЕМ!

Наш чалавек у Нальчыку

Даўні сябар і няштатны аўтар газеты “Голас Радзімы”, старшыня савета Кабардзіна-Балкарскага грамадскага руху “За яднанне – «Сябры»” Павел Сідарук узнагароджаны медалём Францыска Скарыны.

Павел Сідарук уручае беларускі медаль ветэрану Арсенію Падзейкіну

Паводле інфармацыі БелТА, 22 красавіка адпаведны Указ падпісаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Адзначаецца, што Павел Сідарук удастоены гэтай ўзнагароды за значны асабісты ўнёсак у захаванне і пашырэнне культурнага спадчыны беларускага народа.

Павел Сідарук родам з Брэстчыны: з вёскі Мышчыцы Жабінкаўскага раёна.

Іван Ждановіч

Не адзінкі нас – мільёны!

Як родных людзей сустракалі ў апарце Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў кіраўнікоў, актывістаў беларускіх суполак і творчых гуртоў з замежжа – яны праходзілі творчую стажыроўку ў Беларусі

Калі чарговы раз прыязджаюць да нас беларусы з замежжа, то ўвага да тэмы дыяспары ў калег-журналістаў павялічваецца. І ўсё ж далёка не ўсе, робячы рэпартажы пра тое, як гасцінна Бацькаўшчына вітае суайчыннікаў, добра ўведмаляюць сабе: як гасціям нашым у замежжы далёкім і блізім жывецца. Беларусы ж, як вядома, людзі сціплыя: душу адразу не раскрываюць. І едуць стажоры на зямлю продкаў не проста “спасцігаць беларускую аўтэнтыку” ці “знаёміцца з жыццём нашых сучаснікаў”... Едуць “духам беларускім напітацца”, падмацаваць сілы душэўныя, знайсці новых аднадумцаў, новы досвед у змаганні за месца пад сонцам, а часам і за жыццё.

На гэты раз у ліку амаль 30-ці курсантаў была і Алена Аляксееўна: з украінскага Міргарада. У спісе ўдзельнікаў стажыроўкі пра яе напісана: дарадца старшыні Усеўкраінскага Саюза Беларусі па пытаннях культуры, нацыянальных традыцый і народнай творчасці. Яна ж і дарадца старшыні суполкі “Беларусы Украіны” па культуры, кіраўніца Студый эстраднага вакалу “Соняшнік”. Як дабралася Алена Валер’еўна ў Мінск з тэрыторыі, на якой доўжыцца расійская ваенная спецаперацыя, пісаць пакуль рана. Да таго ж найважнейшым для яе перад пачаткам стажыроўкі стала вестка пра гібель сяброўкі. У каментарых да поўнага смутку і болю верша Алены, змешчанага на яе старонцы ў Фэйсбуку, прачытаў пра гібель “нашай Таццяны”. Заканчэнне верша: “Тебя нет! И назвать уже неко- / Ни любимой, ни дочкой, / ни мамой... / Тебя нет! Очень горько от этого... / Ты всегда будешь рядом с нами... / ПРОС- / ТИ, Танечка... Не спасли... 02.04.2022” Спачуванні ў каментарых выказаў і Пётр Лайшаў – кіраўнік Усеўкраінскага Саюза Беларусі, і Валіяціна Каракіна – актывіста суполкі “Голас Радзімы” з Мікалаева. Алена сябрывала з Таццянай Дзямяннікавай, якая стварала тую суполку, развівала з вялікай інфападтрымкай нашай газеты, таму я запуючы ў пошукавік патрэбныя словы. І гэта сапраўды аказалася не фэйкам – трагічнай праўдай. Урадзёнка вёскі Сіманавічы Глускага раёна працавала ў эканамічным дэпартаменце Мікалаеўскай абласной дзяржаўнай адміністрацыі. Родныя паведмалі паэзій Алены, што ў беларускай вышыванкай пахавалі Таццяну, і была яна вельмі прарокая.

Мы “ў рэале” ўпершыню пачыліся з Аленай Аляксееўнай у РЦНК, а потым і на сустрэчы з Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Аляксандрам Румакам. І хоць была ў Аляксандра Аляксеевіча і грунтоўная запіска, інфармацыя па тэмах, цікавых для гасцей (да яе і звярнуўся потым), аднак пачаў ён размову з душэўных слоў пра беларускую роднасць. Казаў, што ўсім нам баліць, калі недзе ў свеце гора-бяды напаткае родных людзей. І што ў Беларусі велізарныя намаганні прыкладваюцца, каб пажар ваіны не перакуліўся на нашу тэрыторыю: “Калі нешта разбурыць, то адбудоваць вельмі дзяка. І таму мы, нягледзячы на выклікі часу, імкнемся дзейнічаць спакойна, зважліва. Таму ўсім нам разам сёння

вельмі важна зберагчы мір і грамадзянскую згоду на нашай зямлі”.

Дададзім: зберагаем стабільнасць у грамадстве мы ў тым ліку і дзеля таго, каб

меннікаў ды суайчыннікаў, хто вяртаецца жыць на Бацькаўшчыну.

А між тым пра велізарны сацыяльны патэнцыял беларускай дыяспары многім у

Аргенціне (іншыя ўключаюць і рускіх, і ўкраінцаў). Зрэшты, прозвішчы Шушкевіч ды Басурка, магчыма, у Заходняй Беларусі маглі мець і нейкае іншае гучанне, напісанне. У эмігрантаў, казала гасця, на мяжы забіралі дакументы – а новыя вышывалі “на слых” памежнікаў, якія іх сустракалі. Таму Ірына праз перакладчыка Паўла Міронава (ён працаваў дыпламатам у Аргенціне, супрацоўнічаў з нашай газетай) папрасіла Упаўнаважанага: дапамагчы беларусам Аргенціны, хто шукае родавыя карані, знайсці архіўныя дакументы пра іх родзічаў з Заходняй Беларусі. Просьба Каралевы мела водгук, і потым Аляксандр Аляксеевіч удакладняў дэталі ды фатаграфаванні з Каралевай-беларускай.

Кіраўніца беларускай суполкі з Петразаводска Святлана Барташэвіч у чарговы раз агучыла просьбу беларусаў замежжа пра неабходнасць зберажэння і ўмацавання газеты “Голас Радзімы” ў друкаваным фармаце: каб у часе інфавайны не знішчана яна была “націскам кнопкі”. Адзначыла: сотні тысяч асіміляваных беларусаў жывуць сёння ў Карэліі, аднак на генетычным узроўні пра родавыя карані яны памятаюць. І газета можа быць пасрэднікам, які дапаможа ім умацаваць павязі з зямлёй продкаў.

Шмат іншых прапаноў па развіцці супраці дыяспары з дзяржавай прагучала на сустрэчы. Аляксандр Румак па ходзе яе расказаў і пра Трохгодку малой радзімы, і пра сёлетні Год гістарычнай памяці. Прызнаўся, што і яму знаёмае пачуццё настальгіі: калі доўга не бывае ў Моталі, родным папеекім мястэчку, то на сэрцы неспакойна. І ён, і Валіяціна Ражанец шчыра дзякавалі гасціям, якія, жывучы ў замежжы, “нясуць Беларусь у сваіх сэрцах”. Што, дарэчы, ва ўмовах адкрытай русафобіі, беларусафобіі ў некаторых краінах часам патрабуе і грамадзянскай мужнасці. Бываючы на зямлі бацькоў і дзядоў, беларусы замежжа могуць бачыць, як упэўнена развіваецца, глядзіць у будучыню наша Бацькаўшчына, як шмат робіцца тут для сацыяльнай абароны людзей у няпростую пару нестабільнасці ў свеце.

Усе актывісты й кіраўнікі беларускіх суполак на сустрэчы атрымалі каштоўныя сувеніры, некаторым суполак у падарунак (павольне папярэдніх заявак) Аляксандр Румак і яго памочніца па нацыянальна-культурных пытаннях Алена Бязручка ўручылі прыгожыя сцэннічныя беларускія стройкі: каб і надалей таленавітыя людзі з дыяспары гожа прадстаўлялі Бацькаўшчыну на розных імпрэзах. “А калі што каму з касцюмай не паддыдзе – не перажывайце, – па-свойску суціаў Аляксандр Аляксеевіч. – Прыязджайце да нас часцей – будзем з чаем-кавай сустракаць, і да чаю нешта знойдзеце. Заадно меркі здымем, на заказ вам касцюмы пашьем. Тым, хто працуе на карысць Бацькаўшчыны, мы заўсёды гатовыя дапамагаць. Ну а разам, калі жывем у згодзе, падтрымліваем адзін аднаго, – усе мы больш моцныя”.

Іван Ждановіч
Фота аўтара

У чарговы раз у Беларусі прайшла творчая стажыроўка (з 3 па 9 красавіка 2022 года) кіраўнікоў замежных беларускіх калектываў мастацкай творчасці ды кіраўнікоў грамадскіх арганізацый беларусаў замежжа. Такія стажыроўкі Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур (дырэктар Вольга Антоненка) праводзіць з 2016 года, і яны вельмі запатрабаваныя сярод актывістаў беларускай дыяспары.

У часе стажыроўкі паглыблена вывучаюцца беларускія песні, танцы, праводзяцца майстар-класы па дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, вывучаюцца народныя абрады, традыцыі. Усё гэта дае добры імпульс для таго, каб удзельнікі стажыроўкі яшчэ больш актыўна пашыралі беларускую культуру ў краінах, дзе жывуць, прыўносілі новыя фарбы ў жыццё беларускіх суполак замежжа.

родным людзям “у крайнім выпадку” было куды вярнуцца. Скажам, у выніку канфліктаў ва Украіне, на Данбасе пачынаючы з 2014 года жыць у Беларусь вярнуліся, у тым ліку з сем’ямі, дзясяткі тысяч беларусаў. Едуць і ўкраінцы, якія ніколі не былі дзійна будучы для нас чужымі. Паводле афіцыйных звестак, толькі з 24 лютага сёлета ў Беларусь прыбыло з Украіны звыш 23 тысяч бежанцаў, і ўсім знайшоўся прытулак.

Паэзій намесніца старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі – кіраўнік парламенцкай групы па справах беларусаў замежжа Валіяціна Ражанец, якая таксама ўдзельнічала ў сустрэчы, адзначыла, што “створэнне гэтай групы ў Парламенце сёмага склікання – яскравае пацверджанне прызнання ўзаемадзяння з дыяспарай як аднаго з важных кірункаў дзейнасці”. Група будзе спрыяць далейшаму ўмацаванню супрацоўніцтва, пашырэнню кантактаў з арганізацыямі беларускай дыяспары за мяжой. І сёньня ў сацсетках Фэйсбук, “Вконтакте” група “Беларусы свету”, і дзейнічае больш простая працэдура прыняцця грамадзянства або аднаўлення ў грамадзянстве для тых супля-

Беларусі невядома. Газета “Голас Радзімы” таму і надае шмат увагі актывістам суполак, таленавітым людзям з беларускага замежжа, іх падзвіжніцкай дзейнасці, каб тых больш за тры з паловай мільёны нашых супляменнікаў, што жывуць за межамі Бацькаўшчыны, ведалі, бачылі, адчувалі: яны для нас родныя людзі. Давайце ўдумаем: за межамі гістарычнай Бацькаўшчыны жывуць не адзінкі, не тысячы – мільёны беларусаў! Родных нам як па крыві (супляменнікі), так і па месцы нараджэння (суайчыннікі).

З ліку супляменнікаў, дарэчы, і стажорка з Аргенціны, удзельніца сустрэчы ва Упаўнаважанага Ірына Аслоўскі. Яна – “першая дзейная асоба” Сацыяльна-культурнага і спартыўнага клуба “Восток”, удзельніца ансамбля беларускага танца “Чайка” з горада Бярыса. У часе інтэрв’ю “Каралева Ірына” – такі ганаровы статус беларусы па крыві афіцыйна прысвоены за перамогу ў конкурсе 26 (!) дыяспар – казала мне, што родавыя карані ў яе з Гродзеншчыны, а дзед Нестар Шушкевіч ды бабуля Вольга Басурка былі першымі заснавальнікамі Грамадскага аб’яднання беларусаў “Клуб «Восток»”. Адзінай, між іншым, чыста беларускай суполкі ў

Залатое вяселле ў беларусаў Цюмені

Жаніхом і нявестаю, як і 50 гадоў таму ў Беларусі, былі сёлета Марыя і Мікалай Піскуны – на гэты раз у Сібіры, у цёплым коле шматлікіх сяброў, дзяцей ды ўнукаў і нават праўнукаў

З гэтымі прыгожымі, таленавітымі людзьмі са шматлікай беларускай дыяспары Цюмені пазнаёмліся мы восенню 2013-га: былі там у камандзіроўцы. І потым не раз у “Голасе Радзімы” друкаваліся гэтыя здымкі – аповеды пра беларусаў Цюмені ды вобласці, пра іхнія грамадскія справы. У гэжце “Ім засталася «Спадчына»” (ГР, 11.01.2014) мы пісалі, што сям’я Піскуноў на той час перабралася ў большы горад з Лангепаса. І, вядома ж, Марыя Іосіфаўна была там галоўнаю спявачкай ды арганізатаркай. Але ж “адразу прадставіла і мужа, Мікалая Аркадзевіча, і старэйшую дачку Надзею Падкар’ягаву ды яе дзетка: Аляксея, Ангеліну і меншую Марыйку. Задала й пра малодшую дачку Веру, вядучую на канцэрце, і пра старэйшага сына Аляксандра ды яго падчарку Сафію. Усе спяваюць!”

Такі “радаводны расклад” прыводжу дзеля таго, каб зразумела было далей, пра што гаворка. І важныя дэталі таго, як спатрэбіліся Піскуны-Падкар’ягавы ў жыцці беларусаў Цюмені, пазначаны ў гэжце “Радавод з песнямі” (ГР, 29.03.2019). Згадаем падзаглавак: “Кіраўніца Цюменскай абласной грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурнае таварыства «Аўтаномія Беларусі»” Марыя Піскун больш за 30 гадоў жыве ў Сібіры, зберагаючы моцныя духоўныя сувязі з Бацькаўшчынай нават у родных песнях”. А ўслед за мамай правялі сябе і дачка Надзея ды яе сям’я: пра тое мы пісалі ў вялікім, на дзве часткі артыкуле “...І шчасця ў жыцці сямейным” (ГР, 27.12.2019; 17.01.2020). Важны фрагмент з яго: “Ва Усерасійскім конкурсе намінацыя “Шматдзетныя сем’і” была самай шматлюднай: больш за 200 чалавек выйшлі на Крамлёўскую сцэну. І кожную сям’ю ўзнагародзілі дыпломам пераможцы Усерасійскага конкурсу “Сям’я года 2019”, уручалі кнігу – на яе старонках упісаны й нашы імёны. Мурашкі па скуру ад усведамлення таго, што й наша сям’я Падкар’ягавых трапіла ў кнігу!”

І вось у пошце – чарговае пільмо ад Надзеі Падкар’ягавай, якая цяпер – выканаўчы дырэктар Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Нацыянальная культурная аўтаномія беларусаў Цюменскай вобласці”. Менавіта яна збірае, даслала нам адрасы актывістаў дыяспары, якія “паілічэцкі заганар” атрымліваць газету “Голас Радзімы”. У спісе – 51 адрас! І некаторыя навіны

пра сям’ю. Што сын Аляксея мае намер паступаць вучыцца далей. А сястра Надзея, Верачка (спявачка, арганізатар, некаторы час і наша няштатная карэспандэнтка) выйшла замуж, і сыночку ў маі будзе 3 гады. Муж – вайсковец, закончыў вучобу ў Цюмені ды адбыў на месца службы, і Вера з дзіцем за ім: пакінула бацькоўскі дом. Ім далі трохпакаёвую кватэру, “Вера займаецца выхаваннем сына, хлосціць развіты і ўжо з двух гадоў спявае. Дзякуй Богу, ёсць слях: значыць, расце яшчэ адзін талент. Цяпер Вера з сынам Аляксандрам – у нас у гасцях, а прычыну даведаецеся ніжэй”.

Два гады эпідэміі, піша Надзея, крыў ўціхамірлілі запал сям’і “спяваць усюды і спяваць заўсёды”. Пасля доўгага перапынку складана выртацца ў строй. Але плануюцца новыя імпрэзы, і ў сям’і старошца спяваць “хаця б дома, для сябе, для дзяцей і ўнукаў і ўжо праўнукаў. Ба ў снежні 2021-га ў нашым родзе было паўтэннае: мой хронік-пляменнік Мікалай (сын старэйшага брата Аляксандра) з яго

А як адправілі маладога салдата шукаць прапажу, то ён і да каханай заехаў ды зрабіў Марыю прапанову. Так і пажаніліся: распісаліся ў Брожы (Бабруйскі раён), у сельсавеце. З тае нагоды мая бабюля Надзея (у гонар яе й мяне назвалі) сабрала на тры сталы гасцей, купіла маме футра, гарнітур. Запяралі й татавых бацькоў, ды яны не паверылі, што сын жаніцца надумаў, тым больш у войску. Прыхаў толькі Саша, малодшы брат жаніха”.

Паколькі 50 гадоў таму вяселле было “хуткацечнае”, то вырашылі дзецц зрабіць для бацькоў свята. І атрымалася, радуецца Надзея Падкар’ягава, цудоўнае вяселле. Нават работнікі ЗАГСа фатаграфаваліся з “залатымі” маладымі: “Тэта было сапраўднае беларускае вяселле праз 50 гадоў, але на Цюменскай зямлі. Мы запрасілі ўсю радню з Беларусі. Змагла

Марыя і Мікалай Піскуны

Такое прыгожае залатое вяселле!

ж о н к а ю п а д а р ы л і ў с і м в я л і к і п а д а р у н а к : д в а і н ы т . П р ы ч ы м г ь т а , я к к а ж у ц ь у н а р о д з ь е , к а р а л ь с ь к а я д в а і н ы т : К а н с т а н ц і н і К р ы с т і н а . Т а к ш т о б е л а р у с к і р о д П і с к у н о ў м а е п р а ц я і ў С і б і р ы ў ж о ў т р ы п а к а л е н н і ” .

Што да бацькоў, прадаўжае Надзея, то ў іх сёлета шмат юбілейных дат: 19 лотага ў Марыі ды Мікалая Піскуноў быў 50-гадовы, залаты юбілей шлюбнага жыцця. У далёкім 1972-м не хадзілі яны ў ЗАГС, а пажаніліся, калі Мікалай яшчэ служыў: “Іх начальнік у аўтобусе выпадкова пакінуў свой чамадан.

прыхаць дэлегацыя ў 6 чалавек: трое з боку маладой і трое – жаніха. Былі татавы родныя брат і сястра з дзіцем, маміна пляменніца Аня з сынамі. Прыхае і малодшая, ужо сібярчка па нараджэнні дачка “залатых маладых” Верачка з сынамі”.

Нявеста, Марыя Піскун, была ў суценцы да падлогі ды ў кароне з вэлкам.

І нават усе госці ў стылізаваных народных касцюмах! “Прыхае галубчанне здымае вяселле. Мы спявалі вядому беларускую песню “Звіняць-звіняць звончыкі блізняк” ды ў прыпеве маміна імя ўставілі: “Ой, ды аспаецаца вішнёвы сад – Час табе, Марусенька, па папад”. І як разляцелася-паднялася тая песня на ўсе паверхі – а ЗАГС у Цюмені трохпаверховы, ды з купалам! – то ажно мурашкі па скуру пабегалі ва ўсіх! У гардэробе, як спускаліся мы пасля цырымоніі, жанчына ў слязах: “Вы ж беларусы!.. У мяне бацькі з Гомельшчыны, а я тут нарадзілася. Ой, як вы прыгожа спявалі ды якія ж вы прыгожыя! А як вас можна знайсці?” Вось так і прыбыло “нашых” у вялікай беларускай сям’і Цюмені”.

У часе цырымоніі ў ЗАГСе былі выкананы ўсе правілы: абым кольцамі, роспіс у Ганаровай кнізе юбіяраў, першы вальс залатой пары... Марыя і Мікалай Піскуны атрымалі памятны медаль, Падзячны ліст ад губернатара Цюменскай вобласці. А ўвечар было застолье: з пачастункамі, шарами, каравама, віншаваннямі. Сярод гасцей, дарэчы, былі таксама й артысты ансамбля беларускай песні “Лянок” – ён дарагі й любімы для ўсяго роду. Так што песні гучалі на залатым вяселлі ўвесь вечар.

Надзея Падкар’ягава паведамляе: “Сёлета 70-гадоваю юбілей ў мамы ды таты, у мяне – 45-годдзе, і сыну 18 будзе, таму святы – амаль кожны дзень: як заўсёды ў нашай шматпадобнай сям’і”. Спадзяемся, “залатыя маладожыцы” з меншымі памочнікамі ўжо займаюцца сваім вялікім прыездзібным агародам. Да таго ж Мікалай Аркадзевіч вырашыў ажыццявіць мару дзяцінства: завесці пчол. Вялікі падрыхтоўчы этап, у тым ліку з інтэрнэт-курсамі, пройдзены. І разам з унукамі шчаслівы дзядуля майструе ўжо рамкі для вуліяў ды настройвае ўсіх на салодкую будучыню.

Шмат ёсць меркаванняў пра тое, як лепш беларусам у замежжы пашыраць беларускую культуру. Відавочна, што ў суплменніку нашых з вялікага, дружнага роду Піскуноў-Падкар’ягавых з Цюмені ёсць чаму паўчыцца. Бо яны спецыяльна тую культуру не пашыраюць – яны так заўсёды жывуць. У працы, з песнямі ды жаданнем прыўносіць у жыццё гармонію і прыгажосць.

Іван Ждановіч

РОДНАЕ

Маміна мачанка

Смакі з дзяцінства для нас на ўсё жыццё – самыя лепшыя. І сапраўднае шчасце нашае, відаць, заўсёды хойць недзе ў тым родным бацькоўскім доме, дзе мы нарадзіліся і раслі.

Пра маміну мачанку з біліамі з майго дзяцінства давалася нежк згадаць, калі ў сілу сямейных абставін летні на мае плечы клопаты пра хлеб надзённы. Разведкаў: што магу згадваць на вятчур? Двое дарослых дзяцей на мне, Марыяна і Міхаіл, так што проста рэшай, відаць, не абдысцешся. Нават калі ўзмашніць яе каўбасой... Думкі міжволі павялі мяне шукаць падказку ў той дома, дзе гаспадарыла мама. Нежк я ўдзявала ёй паспяваць усюды, з усім спраўляцца... Малюнк дзяцінства перабірала памяць. Стоп! Вось тое, здаецца, што сёння трэба. Нібы навіне бегу выхадзіць дні, калі сям’я наша збіраецца разам: тата Міхаіл Адамавіч, мама Алена Ісакаўна, мы з сястрой Волгай. Хоць у кожнага свае абавязкі па доме – а жылі мы ў райцэнтры Любань – але ж асабліва шмат клопатаў з наміе раіць ў мамы. Адзін з галоўных: усё накарміць. У выхаднія хацелася маме падарыць нам свята, прыгатаваць што-небудзь асаблівае, мяснанае. А любімай стравай у сям’і была мачанка. І хіба можа быць нешта смачнейшае за яе!

Мне дастапка было пастаяць над рондалем, удыхаючы непаўторны пах – і ўсё: здавалася, ужо сьпі! А назва “мачанка” пайшла, відаць, ад спосабу яе спажывання: дружна мянаюць гэтае смакоціце за сталом біліамі. Мама гатавала яе ў печы. Папярэдне варыла булён, падклячвала мукой – і падавала на стол з кіпяю тоўстымі аладкамі. Былі ў мамы ж і нейкія “мяснанаыя сакрэты”. Можна, у прапорцыях мяса, сала, дамашній каўбас? Апошняя, дарэчы, трапіла нам і на пазглыні ці падсушанай-надвяленай – таксама непаўторны смак з дзяцінства. Дык вось, каўбаса таявая была неадменнай у маміным рэцэпце мачанкі. Якця, помніцца, ніколі не заходзіла на стол без аладка. І ўсё тое разам (пахі-водары, мы ўсе разам за сталом...) нейкім таемным чынам стварала ў доме ўтульную, святочную атмасферу.

Здавалася б: што за сакрэты? Прыхалі мы нежк з жанкою да бацькоў, і згатавала яна мачанку... Па тым, як елі, каханая мая ўсё зразумела, і больш не эксперыментавала. Для мяне, пўзна, з таго часу якрэз маміна мачанка стала сімвалам сапраўднай дамашняй сябы – пры ўмове, што яе прыгатуе мама без іншай дапамогі. Калі сям’я садзілася за стол, тата “ўзборываўся” стальню льяжыя, якую прывёз калісьці пасля вайны з Нямеччыны. Пра ягоныя

партыянскія шпяхі-дарогі, няпросты лёс вярта будзе расказаць асобна. Калі таты не стала з намі, тая льяжка перайшла мне ў спадчыну. Сястра пабуртала, ды потым падзілася, што накіш і бльш не магло. У цэнтры стала мама ставіла вялікі рондаль з мянканай. Пара над ёй, а які водар! Тата па традыцыі з усмешкай прамаўляў гарарыянскае: “Паехаці”. Усе па чарзе чэргалі мачанку ў свае талеркі, мама – заўсёды апошняй. Але ж кожны разумее, што яна каралева за сталом! Елі паважна, без слуху, апырмівалі задавальненне: бо нелыга ж есці такое і яшчэ пра нешта іншае гаварыць. Зрэдку чуўся стук льяжак. А калі рондаль пусцеў, давалі волю словам і размовам. Дзякавалі маме. Хвалілі мачанку. Была ў нас вельмі дружная сям’я, у якой танавалі мір, любоў і паразуменне. Мама замілавана, з цёплай усмешкай глядзела на мужа, дзяцей. У тую хвіліну была яна ў пяшчотных абдымаках шчасця, ды і ўсе мы.

Пакуль я палыбіўся ва ўспаміны, прабег час. Эх, на мачанку яго няма... А можа хто яе гадуе ды развояць па горадзе? Тэлефаную ў дастаўку ежы на дом. Не, страў беларускай кухні ў асартыменце няма: шаўрма, піца, сушы... Нават не зразумелі: што за мачанку я спрабаваў заказаць? Што ж, будзем вятчэраць “чым Бог паслаў”. Калі палыходзіў да свайго пад’езда,

У кнізе, якую выдалі беларусы Даўгаўпілса, рэцэпты мачанкі ды паландвіцы – побач

не сумняваюся: расказу дзелям пад вятчур добрую казку са свайго дзяцінства. Пра адну з найсмачнейшых страў, пра непаўторную, з любанскім сакрэтам маміну мачанку з біліамі. Можна ўдасца мне абудзіць у дзецях інтарэс да яе, і пастрабуюць яны рэцэпт узнавіць. О, калі атрымаецца, то “эстафету мамінай мачанкі” можна будзе перадаваць у нашым родзе з пакалення ў пакаленне! Як адну з найбожэйшых традыцый.

Пасля вятчэры выйшаў на вуліцу. Хацелася паблыць аднаму хаця б на імнненне. Паблыць у тым свеце, дзе ёсць мама, і ўсё ўладкавана як мае быць. І дзе мяне ўжо ніколі не будзе. І можа, упершыню ў жыцці я трохі пашкадаваў, што некалі з’ехаў з роднай Любань ў вялікі горад.

Віктар Прайсавіч, афіцёр запасу

Па старонках сямейнага альбома

Шмат цікавага пра сваіх дзядоў і прапрадзядоў можна даведацца, калі ўважліва паглядзець сямейныя фотаздымкі, распытаць пра мінуўшчыну старэйшых людзей.

Кім былі мае продкі? Адказ на гэтае пытанне спрабавала я знайсці яшчэ маленькай. Памятаю, была вясна, бацькі прывезлі мяне да бабулі ў вёску Лунін: гэта Лунінецкі раён Брэстчыны. Бабуля тады яшчэ працавала настаўніцай і рыхтавалася да класнай гадзіны, прысвечанай тэме “радавод”. На стала я пабачыла разгорнуты альбом з фотаздымкамі. “Хто гэтыя людзі? – запытала ў бабулі. – Раскажы мне пра іх”. Селі разам, я разглядала фотаздымкі ды ўважліва слухала бабулю. Бацьку: васьмь чалавек з доўгімі вусамі, апрануты ў прыгожы пінжак. Бабуля тлумачыць: гэта мой прапрадзед Канстанцін. А на другой старонцы яго сын, мой прапрадзед Міхаіл: сядзіць на лаўцы, іграе на баяне... З усіх фотаздымкаў, помніцца, менавіта гэты мяне зацікавілі. Пра Канстанціна ды Міхаіла і будзе мой аповед.

Канстанцін Палуян, прапрадзед мой па бацькоўскай лініі, нарадзіўся на Палессі ў 1886 годзе ў сялянскай сям’і. Прыкладно: трохі малодшы за Якуба Коласа (Канстанцін Міцкевіч...), з таго ж пакалення. А з гісторыі вядома, што пасля адмены прыгоннага права (1861) сяляне яшчэ доўга марылі пра набывццё сваёй зямлі: бо праца на ёй давала магчымасць выжыць. Тая псіхалогія – у радках з паэмы Якуба Коласа “Новая зямля”: “Купіць зямлю, прыдбаць свой кут/ Каб з панскіх выплутацця пуг/ І там зашыць сабе нанова/ Свая зямля – васьмь што аснова!” Каб ажыццявіць мару, мой прапрадзед вырашыў адправіцца ў ЗША на заробкі. Яму ўдалося потым і вярнуцца з грашмамі на Радзіму. Купіў зямлю,

коней, прылады і пачаў гаспадарыць. Збылася мара! Толькі васьмь, апантаны ёй, прапрадзед мой ажаніўся позна, толькі ў 35 гадоў. Замуж узяў прыгожую, працавітую і маладзейшую за сябе на некалькі гадоў Ганну.

Праз тэўны час ён, упарта працуючы на сваёй зямлі, купіў яшчэ два дамы. А першы ахвяраваў царкве Барыса і Глеба: яна і сёння ёсць у пасёлку Лунін. У запісах гісторыі царквы пазначана падзея перадачы дома: у ім потым жыву свя-

Міхаіл Канстанцінавіч быў мабільна-заваны, трапіў на фронт.

Ваяваў Міхаіл Палуян, падказваюць дакументы, на першым Беларуска-рускім фронце,

Лізуэта Жылач

быў мінамётчыкам. Не аднойчы рызыкаваў жыццём. Удзельнічаў у вызваленні Варшавы, сустрэўся з саюзнікамі на Эльбе, згадаў у размовах з роднымі пра вельмі жудасную бітву за Берлін. Дзякуючы беражлівай маёй бабулі (яна зберагае дакументы) я даведалася, што 16 студзеня 1945 года Міхаілу Палуяну былі аб’яўлены падзякі Вярхоўнага галоўнакамандуючага за ўдзел у прарыве абароны немцаў на заходнім беразе Віслы, за ўдзел у баях за Радам: горад у Польшчы, за сто кіламетраў на поўдзень ад Варшавы. Інтэрнэт падказвае: у той дзень Радам і быў вызвалены ад нацыстаў.

А інфармацыя пра ўзнагароды прапрадзед я знайшла ў інтэрэнце. Міхаіл Канстанцінавіч быў ушанаваны медалямі, ардаўнамі, якімі мы ганарымся, зберагаем і сёння. Самыя значныя – медаль “За адвагу” і ордэн Чырвонай Зоркі. Звесткі пра баявыя заслугі Міхаіла Палуяна ёсць у электроннай базе дадзеных “Подвиг народа”. Медаль “За адвагу” ён атрымаў пры прарыве абароны праціўніка палізу вёскі Старое Радамскага вадводства. 14 студзеня ён пад моцным армінамётным агнём праціўніка паднёс 15 скрынь боепрыпасаў і зарадзіў

350 мін. У выніку хуткай стральбы знішчыў адзін станковы кулямёт і 11 салдат праціўніка. А ордэн Чырвонай Зоркі – за подзвіг у наступальным баі 24 красавіка ў раёне Бад-Зароў (Германія, зямля Брандэнбург). Паставіўшы мінамёт на адкрытую пазіцыю, Міхаіл дзейнічаў рапуча і смела, транным агнём знішчыў 3 станковыя кулямёты праціўніка і 12 гітлераўцаў, чым паспрыяў выкананню бавой задачы падраздзялення.

Пасля заканчэння вайны яму прапанавалі прадоўжыць службу ў Германіі, але прапрадзед, як у свой час і прапрадзед Канстанцін, вельмі хацелася на Радзіму. І ён зрабіў свой выбар. Міхаіл Плуян удзельнічаў у аднаўленні гаспадаркі. Ажаніўся. Дарчы, з будучай жонкай сустрэўся да вайны. У сям’і нарадзіліся дзве дачкі: Ніна і Таццяна – мае бабулі. У 1985-м вэтэрана ўзнагародзілі ордэнам Айчынай вайны II ступені і, як усімаінае бабуля Таццяна (яна ж і здымкі мне паказвала), сям’і падарылі міксер, які тады складала было купіць у магазіне.

Мне падабаецца такое выслоўе: “У добрым родзе – усё ў годзе”. Яно – пра наш вялікі дружны род. Я ганаруся сваімі продкамі, усе мы – унукі, праўнукі, прапраўнукі... – зберагаем памяць пра іх. А ў Год гістарычнай памяці яшчэ раз хочацца паглыбіцца ў мінулае, зразумець: як жылі нашыя папярэднікі, у што верылі. Што абаранялі. “Дзеля чаго ці каго людзі ахвяравалі жыццямі, часам не задумваючыся?” – пытаюся і я ў сябе. І пасля аповедаў маіх бабуль і дзядуль разумею: дзеля таго, каб прадаўжаўся на зямлі наш род, каб моцнаю бы прагожаю была наша Радзіма, і каб у шчасці жылі нашчадкі.

Лізуэта Жылач,
вучаніца 11 “А” класа гімназіі №174
г. Мінска

Канстанцін Палуян

Міхаіл Палуян

тар са сваёй сям’ёй.

Здавалася, відаць, маім продкам, што і далей жыццё будзе такім жа мірным, стваральным. Але ж пачалася Другая

сусветная вайна, якая пакінула жорсткі адмеціны ў нашым родзе. Прапрадзед да майго Канстанціна па-зверску забілі фашысты ў 1942-м. Загінуў ён, была знішчана сядзіба, забралі жывёлу. Засталася на пяцілітнім ўдава Ганна ды чацвёрта дзяцей. Праўда, ужо немалых. Прыкладам, старэйшы сын, Міхаіл Палуян, родам быў з 1922 года. Закончыў васьмь класаў, марыў вучыцца далей, аднак жыццё склалася інакш. Мае родзічы як маглі выжывалі ў акупацыі, а калі Чырвоная армія вызваліла Лунінецкі раён (у ліпені 1944-га), то мой прапрадзед

КНИГАЗБОР

Новы пераклад “Запіск Самсона Самасуя”

У маім перакладзе на рускую мову выйшаў раман Андрэя Мрыя “Запіскі Самсона Самасуя”

Рада паведаміць чытачам газеты пра выданне, што год таму пабачыла свет (Санкт-Пецярбург, выдавецтва “Гіоль”, 100 экз.). Дзякуючы таму больш даступным у рускамоўнай аўдыторыі стаў раман, які спецыялісты ставяць у адзін шэраг з творами такіх вялікіх сатырыкаў літаратуры, як Арыстафан, Рабле, Свіфт, Гоголь.

Я – дачка рэпрэсаванага пісьменніка Андрэя Мрыя, у жыцці Андрэя Шашалейча, які родам быў з вёскі Доўгавічы: цяпер яна ў Меціслаўскім раёне Магілёўшчыны. Я не ведала свайго бацькі, як і мае старэйшыя браты Юрый, Артур і сястра Аксана. Чаму? Бо наш бацька быў двойчы рэпрэсаваны: у 1934 і ў 1940 гадах. Я, дарчы, нарадзілася ў 1940-м. І ўсе мы, дзеці, выхоўваліся ў розных сям’ях у сваякоў. Толькі мне лёсам наканавана было найбольш быць пры маці: яна, Соф’я Андрэўна Зыкава, і была жонкай Андрэя Мрыя. У меру магчымасцяў мама клапацілася, каб я ведала мову свайго народа і магла чытаць творы бацькі. Беларускаю мову я ведала, ды, на жаль, яна ў мяне цяпер пасіўна. Большую частку жыцця пражыла ўдалечыні ад родных мясцін – у Петразаводску, на Поўначы, як і мая старэйшая сястра Аксана (у замужстве Рухіна). Дарчы, у выдавецтве “Гіоль” выйшла наша з ёй кніга ўспамінаў “Незримо рядом” (2019). Яна прысвечана памяці бацькі ды ягонага брата, драматурга Васіля Шашалейча, таксама двойчы рэпрэсаванага. Я расказала кнігу ў бібліятэцы Расіі ды Беларусі.

Дык васьмь, у Петразаводску ў мяне была праблема з маім беларускім вымаўленнем. Сваёкі, у тым ліку сястра, якая з малых гадоў жыла на Поўначы, прыкладалі намаганні, каб я правільна гаварыла па-руску. То дзякуй Богу, што беларускаю мову я ўсё ж не забылася, і яна мне вельмі дапамагла ў пра-

цы над перакладам рамана бацькі. Дарчы, для новага перакладу я спрабавала знайсці дасведчанага спецыяліста. Добрыя людзі, у тым ліку і мой сябар журналіст Іван Ждановіч, падказалі: паколькі базавае веданне мовы я маю, то змагу сама перакласці твор. Гэта і натхніла мяне на сур’ёзную справу.

З-за рэпрэсіў творчасць Андрэя Мрыя была пад забаронай больш за паўстагоддзя. Толькі з 1988-га аднавіліся перавыданні рамана: спачатку ў часопісе “Польмя” (1988. №№ 1, 2, тираж 8406 экз.). У 1993-м выйшла першае кніжнае выданне: зборнік Андрэя Мрыя “Творы”, які падрыхтаваў Яўген Леўка (“Мастацкая літаратура”, 1993; тираж 7500 экз.). Першы пераклад рамана “Запіскі Самсона Самасуя” на рускую мову зрабіў

Іван Кірзэнка, ён апублікаваны ў часопісе “Нёман” (1989, № 4, тираж 111000 экз.). Гэта вельмі якасны пераклад, ім карыстаецца па гэты час і Аксана Рухіна, старэйшая мая сястра. І ўсё ж пры больш глыбокім падыходзе да таго тэкста выдавочна: у нашым часе патрэбны карэкцыйкі шматлікіх месцаў першага перакладу, яго недакладнасці івольнасці.

Для працы над сваім перакладам я абрала выданне рамана ў серыі “Мая беларуская кніга” (“Поліурр”, 2015, тираж 2500 экз.). У працэсе даводзі, шліфуюкі тэксту кансультавалася з дасведчаным спецыялістам – гэта Якуб Лапатка, які пераклаў “Калевалу” на беларускую мову. І спадар Якуб падказаў мне правільны кірунак у працы: захаванне цікавых беларусізмаў зыходнага тэксту. Скажам, у першых жа фразах першага скрутка (такаа структура тэкста) ёсць выраз “нос у мяне бульбай” – ён і пакінуты. Далей выкрэслала зыходны беларускі варыянт “Хадора святая” (а не Феодора святая), і беларусізм “дурнымкам жыць” зыходнага тэксту. Нямаю таксама іншых прыкладаў таго ж роду.

Цяпер некалькі слоў пра галоўнага героя рамана ды аўтарскае стаўленне да яго. Глыбока ўнікнуўшы ў сутнасць твора, я не схільна лічыць Самсона цалкам злым, інфернальным стварэннем, якім, заўважу, яго бачыць Валерый Назарав, аўтар даследавання “Тайнапіс Андрэя Мрыя: Падтэст рэаліі у творчасці пісьменніка” (2016). На мой погляд, Самсон Самасуі хутчэй бяздушна-паслухмяны, чым цалкам апантаным д’яблам твары. Вядома, нарабіў ён бед

нямаю. Скажам, нашкодзіў сялянам, заклікаўшы моладзь да аздараўлення фізкультурнага, пры тым выбарыўшы непадыходнае для такіх заняткаў месца. Так, ён раўняў ды помслівы ў дачыненні да супернікаў. Так, ён кар’ер’я, як з усіх іх пнецца ва ўладу. Але ж яго спарэдзіла сама бюракратычная сістэма маладой савецкай дзяржавы: гэта яна заахвочвала і ўзносіла невукаў, пракалвала ім дарогу. У лісце “Другу трудящихся Іосифу Виссарионовичу Сталину” Андрэй Мрыі адзначаў, што “масовый читатель в главном герое прекрасно разбирается, видел в нем проходимца, который своими административными действиями дискредитирует советскую власть и разлагает новую жизнь”. Пісьменнік шкадаваў, што раман заставаўся невядомым для рускамоўных чытачоў.

Для ілюстравання рамана мы абралі кадры з тэлевізійнага ўладзіміра Арлова “Прагарачка жыцця, або Запіскі Самсона Самасуя” (1989-1990), а таксама плакаты з часопіса “Шэдзурі савецкай рэжымі 1920-х гадоў” – усго 42 ілюстрацыі. У кнігу ўвайшоў таксама згаданы ліст Іосифу Сталіну, напісаны, відаць, на пачатку 1941 года ў дні зняволення ў Белбалтазе, які знаходзіўся ў пасёлку Вічка Мядзведжагорскага раёна.

Новы пераклад рамана выданыя невялікім тиражом (100 экз.). У мяне яшчэ засталася 30 экз. “Запісак...” і 15 экз. кнігі ўспамінаў “Незримо рядом”. Хто жакада мець іх, можна звяртацца на мой адрас prushin@mail.ru Пішыце: дамовімся пра тое, як іх пераслаць.

Наталія Прушынская,
г. Петразаводск, Рэспубліка Карэлія

І асвятчалі братоў Слова і вера

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Пра тое ішла размова ў часе традыцыйнай сустрэчы ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа. Пры тым з-за кавідных абмежаванняў ранейшая Калядная імпрэза пераўтварылася ў “Масленіцу ў ДOME Коласа”. Літаратурна-музычны праект, як і раней, прайшоў з удзелам шануюных, доўгачаканых гасцей: архіепіскапа Пінскага і Лунінецкага Сцяфана, прэс-сакратара Пінскай епархіі іерэя Іаана Гарбунова, журналісткі з Лунінца Таццяны Канапацкай.

З мудрым пастырскім словам да супрацоўнікаў музея, гасцей і ўдзельнікаў імпрэзы звярнуўся Уладзька Сцяфан. Пры тым акцэнтаваў увагу, што, незалежна ад таго, у якім часе, у якіх грамадска-палітычных умовах мы жывём – кожны з нас за стан сваёй душы адказны сам. Узвышаную, душэўную атмасферу святачасці папырыў па ўсім Коласавым доме, дзе заўсёды любілі ды любяць музыку і словы, мужыцкі хор “Всехсвятскі” прыходу ў гонар Усіх Святых у Мінску (хор заснаваны ў 2013 годзе). Пры тым мастацкі кіраўнік Дзмітрый Такмакоў, яго паплечнікі выступалі таксама як салісты. Арганічна гучалі ў своеасаблівым Храме беларускага слова вядомыя песні “Падаюць сныжынкi”, “Ты мне вясною прыснілася” ды іншыя.

Дырэктар музея Ірына Маціс у часе імпрэзы казала: у юбілейны год, калі адзначаюцца 140-я ўгодкі Песняра, у Коласавым доме прадсталяюць усю вялікую, таленавітую сям’ю Міцкевічаў. (Цікава падпадае інфармацыя пра братоў і сябрёр Кастуся Міцкевіча, прыкладам, на сайце “Шляхамі Якуба Коласа” – ён распрацаваў выкладчыцка-навуковыя курсы Наваградскага сельскагаспадарчага ліцэя, кіраўніца праекта – Наталія Стацэвіч.) А паколькі летась былі выданыя кнігі Евангелля ў перакладзе Міхася Міцкевіча, то зладзілі на свяце іх прэзентацыю. Пра тое, як складалася жыццё Міхася, распавядаў Коласаў унучка і зберагаліца рукапісаў-перакладаў Евангелля Марыя Міхайлаўна Міцкевіч. Міхась, нагадаў, які і Кастусь (пазней Якуб Колас), закончыў Нявясёўскае настаўніцкае семінарыю, стаў настаўнікам, а таксама пісьменнікам і публіцыстам. Добра ведаў, любіў і папыраў роднае слова. І хоць закінуў лёс яго за акіян, аднак і там служыў і слову, і Усыявышным, прычым заставаўся для канца жыцця (1897 – 1991) у веры праваслаўнай. Важную частку творчай спадчыны Міхася Міцкевіча складаюць яго рэлігійныя пераклады

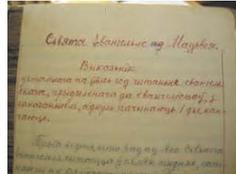
Удзельнікі святочнай імпрэзы ў Коласавым доме

на беларускую мову. Спадарыня Марыя наведвала родзічаў у Нью-Ёрку ў 1990-м, ён і перадаў ёй свае спыткі з перакладамі: “Хацелася іх зберагчы, таму задумалі выданне кнігі”. У яе ўвайшлі факсімільныя копіі тэкстаў, напісаных ад рукі прыгожым почыркам. Кніга пабачыла свет дзякуючы рушлівай талаці беларускіх вернікаў, у тым ліку і з падтрымкай Уладзькі Сцяфана, у выдавецтве Зміцера Коласа.

Сакратар-каардынатар Біблейскай камісіі Беларускай Праваслаўнай Царквы Таццяна Матрунчык у часе імпрэзы нагадала, што і сам Песняр, як і брат, быў глыбокім вернікам: “Якуб Колас у душы меў Бога, і пра тое ёсць шмат загадаў у яго вершах”. А праца Міхася Міцкевіча прыдалася, калі ў 90-я гады працавала ў Беларусі Біблейская камісія БПЦ: рукапісы, спыткі заакіянскага беларуса былі на кожным яе пасяджэнні. Яны вывучаліся, даследаваліся, пры тым прызнавалася: гэта адзін з лепшых перакладаў кнігі Евангелля на беларускую мову. І рабіў духоўную працу Коласаў брат не дзеля славы сваёй – у імя Бога і царквы. Выпсаў Міхась Міцкевіч кнігу для царкоўнага штодзённага ўжытку, таму ўсе чатыры Евангеллі адпаведным чынам аформлены: з падзеламі на зачалы (урыўкі), з іх нумарацыяй. Ёсць і тлумачэнні: што ў які час у царкве чытаецца

ва ўсе дні года. І рабілася праца дзеля таго, “каб слова Божа па-беларуску гучала ў царкве”.

Пасля імпрэзы Уладзька Сцяфан у размове са мной загадаў, што ў Пінску ёсць дошка ў памяць пра шлоб, вянчанне Канстанціна Міцкевіча

Марыя Міцкевіч з новай кнігай

(Якуба Коласа) і ягонай абранніцы Марыі Каменскай. Дошка ўстаноўленая на сцяне званіцы Свята-Варварынскай царквы. Як вядома, у Пінску Якуб Колас жыў у 1912 – 1915 гадах, працаваў настаўнікам. Там сустрэў настаўніцу Марыю, з якой ажаніўся ў 1913-м і праёў у шлобе больш за 30 гадоў. У Пінску ж нарадзіўся Даніла, старэйшы з трох іх сыноў. “З біяграфіі

Выступае хор “Всехсвятскі”

Песняра вядома, што і Канстанцін Міхайлавіч, і Марыя Дзмітраўна былі настаўнікамі ў Чыгуначнай школе Пінска, да таго ж і вернікамі, – гаварыў Уладзька. – То і вянчаліся пэўна што ў царкве Чыгуначнай. А былі ж раней звароты ад вернікаў да губернатара і епіскапа, каб тую царкву зрабіць як бы карпаратыўнай, Чыгуначнай. Так і стала, з тае нагоды яе адрамантавалі. Калі я пра тое даведаўся (а ў пінскім храме ў метрычнай кнізе захаваўся запіс пра заключэнне шлобу паміж Канстанцінам Міхайлавічам і Марыяй Дзмітраўнай), то падумаў: а было б добра ўшанаваць памяць пра падзею. Дарчы, ёсць меркаванні, быццам яшчэ адна была царква, але я думаю, што гэта яна і ёсць. Каб ушанаваць памяць, мы кантактавалі з унучкай Песняра – Марыяй Міхайлаўнай Міцкевіч, з тагачасным дырэктарам Коласаўскага музея Зінаідай Мікалаўнай Камароўскай. Нашы супольныя дзеянні далі плён, і ўрэшце стаючыяе рашэнне па мемарыяльнай дошцы было прынята. Яе мы разам адкрылі ўрачыста і асвятлілі ў 2015 годзе”.

Адзначым, што мова Якуба Коласа блізка ад нараджэння і самому Уладзьку Сцяфану (свецкае імя: Ігар Пятровіч Корзун). “Бо я ж сам родам адсюль, ад Мінска кіламетраў 30: з вёскі Карзуні, што каля Смільвіч, – ахвотна расказваў Уладзька. – Бацькі сляняне былі. Прычым я нарадзіўся ў 1944-м і заспеў той час, калі ўсе прадметы ў школе вяліся па-беларуску, акрамя хіба што рускай мовы і літаратуры. У школе была ў нас добрая настаўніца: Таццяна Васілеўна Сакалова. То можна было заслухацца – так пудоўна гаварыла па-беларуску. І ў вёсцы ж усе па-беларуску гаварылі”. Не забавіла родную мову бацькоў, па словах Уладзькі, навучніцы Маскоўскай духоўнай семінарыі, а таксама й Маскоўскай духоўнай акадэміі (там ён, ужо маючы спецыяльнасць агранома для адслужыўшых ў войску, вучыўся ў 1972-79 гадах): “Нас там на той час беларусаў было 18 чалавек, і ўсе паміж сабою па-беларуску гаварылі”.

“На пачатку было Слова...” У жьціцы братоў Міцкевічаў і вера, і роднае слова былі, нягледзячы на ўсе знешнія абставіны, важнымі складнікамі жыцця іх духоўнага. То й сёння іхні досвед вялікага служэння Слову і Усыявышньому – нам усім добры прыклад.

Іван Ждановіч

Калі матэрыял быў падрыхтаваны да друку, прыйшла тужлівая вестка: 22 красавіка памёр архіепіскап Пінскі ды Лунінецкі Сцяфан Корзун. Яму было 78 гадоў. А менавіта Уладзьку Сцяфану многія вернікі ведалі як вялікага прыхільніка роднай мовы, як выдатнага знаўцу творчасці Якуба Коласа. У інтэрнэце больш падрабязна пра тое пісалі нашы калегі пад знаёмым заглаўкам: “Архіепіскап Пінскі і Лунінецкі: Хочаце мудрасці? Чытайце «Новую зямлю»” – Звязда, 3.11.2018.

Вечная памяць. Царства нябеснае Уладзьку Сцяфану.

РОДАМ З БЕЛАРУСІ

3 гісторыі пра вядомага географа

Штуршок для таго, каб у будучыні стаць географам, для гамільянічана Анатоля Ісачанкі стала кніга, выдданая ў Беларусі ў 1925 годзе

Сусветна вядомы географ Анатоль Ісачанка (28 мая 1922, Гомель – 2 сакавіка 2018, Санкт-Пецярбург) пражыў вялікае і вельмі рэзультатыўнае жыццё. (Для таго, хто не ў тэме, нагадаем: Анатоль Рыгоравіч быў доктарам географічных навук, ганаровым прафесарам Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага ўніверсітэта (Ленінградскі ж універсітэт і закончыў у 1947-м), ганаровым сябрам Рускага географічнага таварыства. Ён аўтар больш чым 400 навуковых работ, у тым ліку 30 манаграфіяў. – Рэд.) Пра свой шлях “у географію” ён раскажаў у лісце да мяне, які можа зацікавіць як гомельскіх друкароў, супрацоўнікаў “Гомельскай праўды” і мясцовых географіў, так і ўсіх аматараў-краязнаўцаў.

Ліставаліся мы з земляком гадоў 30 таму.

Ёсць у маім архіве такі ліст ад яго. 27.12.1992 г.: “З вялікім спазненнем хачу падзякаваць Вам за віншаванне з 70-годдзем і за добрыя артыкул у “Гомельскай праўдзе”. Гэты артыкул – самы вялікі падарунак для мяне, бо ён нагадаў пра радзіму і бацьку. Бацька – друкар “Палесдрука”, друкаваў гэтую газету яшчэ ў 20-я гады, і я ў дзяцінстве яшчэ рэгулярна чытаў яе. Бацька прайшоў усто Вялікую Айчынную вайну, вярнуўся інвалідам і ў 1948 г. памёр, пахаваны на Навабеліцкіх могілках (апошні раз я быў на яго магіле 3 гады таму).

Артыкул і газета напамнілі пра многае. Дарчы, Вам, магчыма, будзе цікава даведацца (у сувязі са згаданнем у Вашым лісце пра выданне географічнай літаратуры ў Беларусі), што яшчэ ў 20-я гады ў друкарні “Палесдрука” друкавалася нямаля навукова-папулярнай літаратуры, а сярод яе была кніга вядомага тады папулярнага М. Рубакіна “У пагоні за славай, за нажывай, за ведамі”. Не памятаю

дакладна год выдання, з таго часу яе не сустракаў, цяпер гэта, вядома, бібліяграфічная рэдкасць. Але гэтая кніга пра вялікіх падарожнікаў зрабіла мяне географам. Я прачытаў яе, калі мне было гадоў 7 (па-моімму, яшчэ і ў школу не хадзіў, але дакладна не памятаю), і з тых часоў вырашыў стаць географам. Наогул жа я гады захапіўся кнігамі пра падарожжы і беларускай літаратурай. Сабраў прыстойную бібліятэчку беларускіх пісьменнікаў, якая загінула ў часе вайны разам з усёй нашай маёмасцю. Між іншым, я і мае аднагодкі вельмі любілі прыгодніцкія кнігі Янкi Маўра (“Беларускія рабінзоны” (правільная назва – “Палескія рабінзоны”, – А. С.) ды іншыя”).

Анатоль Рыгоравіч, калі загадае пра артыкул, то мае на ўвазе мой тэкст “Артыстка, Урал, а таксама Кітай...” (“Гомельская праўда”, 1992, 23 ліп.), напісаны з выкарыстаннем матэрыялаў ад яго. Артыкул быў таксама выкарыстаны ў томе “Памяць. Гісторыка-да-

кументальная хроніка Гомеля” (Кн. 2. Мінск, 1999, артыкул “Ісачанка Анатоль Рыгоравіч”, с. 356). Што да загаданай кнігі, то гэта твор Мікалая Рубакіна “В погоне за наживой, за славай, за знаниями: рассказы о великих путешественниках и знаменитых путешественниках” (Гомель : Гомельскі раб. і, 1925). Гэтае выданне – вялікая рэдкасць у свеце. То было б добра знакавую кнігу факсімільна перавыдаць, ды таксама ў Гомелі.

Алесь Сімакоў, г. Гомель.

Дарчы. Як напісаў нам Алесь Сімакоў, і сам ён даследчыкам беларускай дзясятары на амерыканскім Паўднёвым Захадзе, у Каліфорніі ды на Алясцы стаў у немалой ступені дзякуючы кнізе Альберта Лаўрыначуска “Трэці бок долара”.

Пра што расказваюць лялькі

Мінчанка Вольга Вайніцкая шые для сваіх керамічных лялек традыцыйнае беларускае адзенне

Апошнім часам у беларускім грамадстве ёсць вялікая цікавасць да нашай гісторыі. Працуюць энтузіясты, якія вывучаюць беларускія традыцыйныя строі, спрабуюць іх узнавіць, паглыбіцца ў патаемны свет сімвалаў і вобразаў – выштых і выгнаных. Прычым бадай што ў кожным рэгіёне Бацькаўшчыны, адзначаюць даследчыкі, народныя строі мелі свае адметнасці. “Вывучаць гісторыю беларускага касцюма значна цікавей, калі ты сам яго і стварэш, – прызнаецца майстрыха Вольга Вайніцкая. – Прычым калі робіш касцюм на ляльку, то ён атрымоўваецца такім жа самабытным і шматгранным, як і касцюм для чалавека – хіба толькі ў мініяцюры. А ляльку я апрапаю, падбіраю для яе касцюм толькі тады, калі яна ўжо зроблена”.

Спачатку майстрыха робіць спецыяльную форму, затым у яе заліваецца шлікер (вадка гліняны раствор), адліваецца лялька. Далей – абпал гліны, збіранне лялькі. Потым на яе памер шыецца касцюм: “І ствараецца ён з улікам усіх нюансаў таго або іншага рэгіёна, захоўваецца нават той прамавугольны крой, які выкарыстоўвалі продкі: каб не прапаў ніводзін міліметр палатна. Якое, дарэчы, я сама тку на невялічкім станочку. Каб стварыць тканую спаднічку ляльцы, амаль тыдзень патрэбен. Увесь касцюм шыю ўручную, бо электрамашынка не заўсёды прыдатная для маленькіх дэталяў”.

У дапамогу ёй шматлікія кніжкі. Майстрыха можа і пракасульгавана ў дасведчанага майстра ці навукоўцы. Нежк разам з другой ляльчэніцай хадзіла да знаўцы беларускага традыцыйнага адзення Марыі Віннікавай, якая – старэйшая навуковая супрацоўніца Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. Потым, успамінае, цікава было ўсвабляць парады Марыі ў ляльчэны касцюм: “Добра, калі ёсць каму расказаць пра асаблівасці крою, дзе ў Беларусі сарочка вышываецца па рукавах, а дзе ўздоўж, як паменьшыць узор, каб перанесці яго на маленькія кварцішкі лялькі, як навіць на яе галаву наметку (жаночы галаўны ўбор) і многае іншае”.

Працэ “нараджэння” беларускай лялькі – гэта глыбокае спадшэўнае тонкасцяў целага комплексу прадаўнін рамястваў, якім валодалі нашы продкі. Вольга Васілеўна ўмее вышываць, ткаць, вязаць: навучылі маці з бабуляй. У апошняй на гарышчы

доўга зберагаліся кросны: яна сама ткала пасцілкі ды ручнікі. Вырабляла бабуля і лялькі з ануч, як было тое даўней, “а вочы ім алоўкам падмалеўвала”.

Вольга Вайніцкая стварыла ўжо каля 50 лялек у традыцыйных строях. Яе прынялі ў Беларускі Саюз майстроў народнай творчасці. А першай у ляльчэнай калекцыі была кампазіцыя “Пляткарка”: дзве высюкі пляткараш пра мясцовыя навіны. Жанчыны самабытныя, каларытныя, прыягальныя. Вобразы майстрыха падледзела ў жыцці. Прызнаецца:

“Маленькіх чалавечкаў хочацца мне бачыць вясельмі ды прыягальнымі, – кажа майстрыха. – Таму ў дрэнным настроі нельга садзіцца за працу. Ды і яны цябе такую да сябе не падпусціць”. Усе лялькі вырабляе “для сябе”, бо, на яе думку, іх нельга ствараць для касюсы. Потым часта раздорвае сваіх прыяжунь бліжкім, сябрам і знаёмым – як часцінку сябе: “Так прыемна, калі ў адказ у чалавека зіхацяць ад захаплення вочы!”. А вось лялькі ў традыцыйных строях прызначаны пераважна для выстаў: “Туды прыходзіць шмат дзяцей. Прыяжосць беларускіх традыцыйных касцюмаў ім прасцей спасцігаць на ляльках, і менавіта яны бываюць найбольш захопленыя такім відовішчам”.

Вольга Вайніцкая і яе лялькі

гэта яе найлюбімыя лялькі, які і кампазіцыя “Калядоўшчыкі”.

Раней Вольга Васілеўна працавала мастаком-малдэльерам, і толькі прылядалася да строяў, у якіх людзі шпашуруюць па вуліцы. А калі пачала рабіць лялькі, ёй стала цікава ўпядацца і ў твары людзей: у магазіне, транспарце – усюды, дзе тое можна рабіць, бо кожны заняты сваім клопатам. Звычайна, расказвае, многія твары засяроджаныя, бываюць і цікавыя, жывыя, светлыя. Такія майстрыха спрабуе паўтарыць, калі лепіць тварыкі будучых лялек. Хоць многія ляльчэнікі сцвярджаюць, што лялька сама “дыктуе ім свой вобраз”, Вольга Вайніцкая мяркуе: лепш яго

Асабіста мяне захапілі яе лялькі ў вясельных касцюмах – на Рэспубліканскай выставе традыцыйнага мастацтва “Жывыя крыніцы”. Адна пара – жаніх і нявеста ў стылізаваных вясельных строях 1910 года, з Цэнтральнай Беларусі (пачатак XX стагоддзя), другая пара – у вясельных строях з вёскі Кузьмічы Любанскага раёна 1956 года. Вясельныя касцюмы, якія стварае Вольга Вайніцкая для лялек, старэйшае пакаленне іпшч памятае, а для моладзі гэта ўжо гісторыя. “Толькі нядаўна сучаснікі пачалі цікавіцца вясельнай модай 50-х, 60-х гадоў: адшукваюць фотаздымкі продкаў у вясельных касцюмах, вывучаюць іх ды імкнучы

ца аднавіць”, – расказвае Вольга Вайніцкая. Касцюм для першай “пары малых” і яна падледзела на старым фотаздымку. Уражвае бялюсенькая сукенка нявесты і вянок з белымі васковымі кветкамі на яе галаве. Па словах майстрыхі, мастацтва вырабу такіх васковых кветак прыйшло да нас з Заходняй Еўропы. Тая вянка ды букеткі называліся “флердаранж”, што значыць “кветка апельсіна”, беланежныя кветкі памаранцавага дрэва. Для жаніха рабілі бутаньерку ў пару да вянка. Упрыгажэнні былі вельмі дарагімі, даступнымі толькі заможным людзям. Васковыя вянкы з часам папярэліся, да іх простыя людзі дадавалі лісіцы з паперы. Сяляне маглі карыстацца адным вянком усёй вёскай па чарзе. Зберагалі яго ў чырвоным куде за абразамі. Можа на васковыя вясельныя ўпрыгажэнні знікла ў сярэдзіне XX стагоддзя, такія вянкы цяпер сустрэнеш толькі ў музеях.

А Вользе Васілеўне захацелася стварыць такі для лялькі. Таямніцы вырабу прыадкрыла ёй адна са знаёмых майстрых. Праца захапіла Вайніцкую: не заўважыла, як прамінула больш за два месяцы. Кветкі для васковага вянка вырабіла па адмысловай тэхналогіі, спачатку з паперы, якую потым макала ў воск. Майстрыха плануе стварыць цэлую серыю лялек у вясельных касцюмах. Паралельна і елачныя цацкі пачала вырабляць: гэта ўсё тая ж лялька ў мініяцюры. Робіць іх не з керамікі, а з ваты і пап’е-машэ. Адзенне для елачных лялек не шые, а падмалеўвае прама на іх. Некалькі такіх цацак-лялек з аўтэнтчнай афарбоўкай ёсць на выставе “Жывыя крыніцы”: побач з лялькамі ў вясельных строях.

Яна любіць ствараць і “фантазіяныя” лялькі, калі галоўнае ўжо не дакладнасць, а “палёт фантазіі”: “Тады можна прадумаць адзенне, якое зачашае, не захоўваючы нейкія ўсталяваныя каноны. І касцюм для любой лялькі можна стварыць значна хутчэй, чым такі ж для чалавека, на выхадзе ён і значна таннейшы”. Для Вольгі Вайніцкай стварэнне лялек – прыемнае баўленне часу, якога шмат на пенсіі: “Наўрад ці адкрыю сваю справу, бо з узростам тэмп жыцця іншы. Ды і хуткі тэмп, канвее пры вырабе лялек не патрэбен, іх не варта штამпаваць. Лялькі любяць спакой і засяроджанасць. Я сулякоўнава, як толькі пачынаю імі займацца. У мяне свой ляльчэны свет, свая казка, а рэальны свет хай пачакае”.

Ганна Лагун

ХРОНІКА З ЖЫЦЦЯ СУПОЛАК

Падзеі. Факты. Юбілеі

Шадрынск з беларускімі традыцыямі
У Паўднёвае Заўралле Расіі ў сярэдзіне XIX стагоддзя прыехалі з Беларусі перасяленцы, “прычым ехалі цэлымі сёламі ды вёскамі”. “На той час то была Кісялёўская рэформа, – гаворыць дырэктар Цэнтра рускай народнай культуры “Лад” з горада Шадрынска Курганскай вобласці Ірына Спірына. – І цяпер у Шадрынску шмат людзей, у якіх родавыя карані – з Беларусі. Яны захапілі тут свае традыцыі”.

Адзначым, што рэформа тая праводзілася ў Расійскай імперыі ў 1837-41 гадах па ініцыятыўе Паўла Кісялёва, тагачаснага міністра дзяржаўнага справы. Спасылку на відазмяненне, даслала ў рэдакцыю кіраўніца суполкі “Батыкавічана” Людміла Урванцава. Дзякуючы цесным кантактам з актывістамі беларускай дыяспары супрацоўнікі цэнтра “Лад” шмат ведаюць з гісторыі жыцця беларусаў у Паўднёвым Заўраллі. У цэнтры прадстаўлены традыцыйныя беларускія вырабы з саломкі – рамяством валодаюць напшчадкі пера-

сцяленцаў. Ёсць кнігі, выданыя на тэрыторыі Беларусі, стылізаваныя беларускія касцюмы, ручнікі. Некалькі гадоў таму на базе “Лада” было адкрыта аддзяленне НКК Беларусі Заўралля “Батыкавічана”. “Заключана пагадненне аб супрацы: і пісьмовае, і душынае, – расказала Людміла Урванцава. – У нас поўнае паразуменне: што мы, славяне, павінны памятаць пра свае агульныя родавыя карані ды імкнучыся быць разам”. І менавіта ў Шадрынску прайшоў сёлетні канцэрт з удзелам беларусаў Заўралля ў Дзень яднання народаў Беларусі ды Расіі, які прысвечаны і Году культурнай спадчыны народаў Расіі.

Ствараецца медыяхолдынг Саюзнай дзяржавы

Пра тое 3 красавіка ў тэлеэфіры СТБ заявіў Дзяржаўны Саюзнай дзяржавы Беларусі ды Расіі Дзмітрый Мезенцаў: “Багі над гэтым пытаннем працуюць, рыхтуюць прапановы. Мы павінны выйсці на адзіны партал, асучасніць дзейнасць кампаніі “БелРос”, прааналізаваць працу друкаваных

СМІ. Але самае галоўнае: мы павінны зрабіць гранічна даступным інфармацыю для мільянаў людзей, на якім будзем расказваць пра нашу гісторыю, сучаснасць, пра абарону гістарычнай праўды”.

Ад Комі да Брэста. І да Масквы...

Мы пісалі ўжо, што напярэдадні Новага года выйшла кніга “Ад Комі да Брэста. Дарогі памяці і славы” – яе падрыхтавалі актывісты Беларускай НКА Рэспублікі Комі (гл.: “Знайшлі спачын пад нашым небам” – ГР, 25.02.2022). Кніга прысвечана жыхарам Комі, якія вывалялі ў Вялікую Айчынную вайну на тэрыторыі Беларусі. Прэзентацыя выдання прайшла 2 красавіка ў ДOME дружбы народаў Рэспублікі Комі ў Сыктыўкары – у час канферэнцыі. Ладзіла яе загадана беларуская суполка у гонар Дня яднання і з нагоды 25-годдзя Беларускай НКА ў Комі. Экземпляры кнігі перададзены і ў Маскву: у ФНКА Беларусі ў Расіі.

Раман на трыбе ААН
Менавік Старшыня ФНКА Беларусі ў Расіі, Старшыня РНКА “Беларусы Крыма”

Раман Чыгрынец выступіў 29 сакавіка на 50-м пасяджэнні 49-й Чарговай сесіі Савета па правах чалавека ААН. Пра тое паведамляецца на партале ФНКА Беларусі ў Расіі. Ён прадставіў на пасяджэнні, якое прысвечанае праблемам расізму ў свеце, грамадзянскаму супольнасцю Расіі. Поўны тэкст выступлення ёсць у інтэрнеце. Наш супляменнік заявіў: “Я, як этнічны беларус, выказаю меркаванне беларускай грамадскасці Расіі. Я перакананы, што русафобія і беларусафобія, якая набірае абароты ў заходнеўрапейскіх краінах, неабходна асудзіць і спыніць. А мы павінны аказаць максімальную падтрымку нашым суайчынікам. Любыя канфлікты на глебе этнічнай прыналежнасці недапушчальныя і вартыя пакарання”.

Іван Ждановіч

СВЕТАПОГЛЯД

Вялікдзень. Шчодрасць. Дабрыня

У Цюмені 24 красавіка святкавалі Вялікдзень не толькі актывісты суполкі "Нацыянальна-культурнае таварыства «Аўтаномія Беларусь»", але й жыхары вёскі Пляханава, дзе жыве моцны беларускі род

Пасля 2-гадовага перапынку затужылі ўсе па святах, зносінах і радасных падзеях, якія традыцыйнымі былі ў нашай вёсцы. Таму й моцныя вельмі на Вялікдзень абдымкі з трохразовым палалункам шчака да шчакі: хрыстосаванне. Праўда, каронавірус унёс карэктывы, і многія проста тройчы абдымаліся.

Ужо 10 гадоў Вялікдзень у прышчоменьскім прыгарадзе – гэта й масавае свята. Ладзіцца сіламі НКА "Аўтаномія Беларусь" і актывістамі ТОС (тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання) Пляханава. Творча-арганізацыйны тандэм склаўся, калі мы, беларусы, пераехалі ў Пляханаўку з Лангеласа ды паказалі, як можна разам святкаваць Вялікдзень. Нашы суседзі, асабліва дзеткі, прынялі свята, як кажуць, усёй душой і з радасцю чакаюць яго штогод. Бо адзначаюць Вялікдзень па-за царквой не ўсюды, ды й не кожны ведае, як тое рабіць. З гэтым днём ва ўсіх звязаны пераважна сямейныя традыцыі: фарбаванне як, гатаванне страў, ранішняе чаёванне з тварожнай псхай ды першым у годзе кавалачкам куліча. Часцей за ўсё сходзяць людзі ў храм, ці не сходзяць, спякуюць кулічы альбо куляць, пафарбуюць яйкі пакуной фарбай – вось і ўся традыцыя. Мы ж хочь і гатум да свята каліровыя яйкі, але пераканаліся: няма нічога лепшага ў гэтай справе за цыбульнае шалупінне. Хутка, прыгожа і карысна.

Род Піскуноў-Падкарывавых пасвячае ахвочых у свае традыцыі. У нас гэта – як свяшчэннае дзейства: мы амаль тыдзень рыхтуемся да свята. У родавым доме нашым 21 акно – і ўсе трэба вымыць да бляску, як і падлогі. Ды яшчэ й сядзіба немалая. Таму пачынаем уборку загодзя, каб у Чысты чацвер было часу схадзіць у храм на службу, прынесці Чашыравую соль і агонь, схадзіць у лазню. Традыцыі, што склаліся здаўна, імкнемся выканаць па максімуме. Асвячаем напярэдадні свята кулічы і яйкі, тварожную псху, дамашняе сала і бужаніну, цукеркі для дзяцей. Кагор для дарослых: каб разгаўляцца пасля паста. Ранараненька ўсе абавязкова на Вялікдзень умываемся па звычай, які атрымалі ў спадчыну ад дзядуляў і бабуль нашых: з вёскі Брожа Бабурыйскага раёна Магілёўшчыны. У місу прыгожую, на гэты раз хрустальную, наліваем святую ваду. Абрад умывання робім асвячонам яйкам, акунаючы яго ў ваду. Потым водзім па твары са словамі: "Яйчко, яйчко, умой моё лич-

ко/ Чтоб шчэчки горелі/ Чтоб гязкі блестелі/ Чтоб улыбался роток/ И кусался зубок". Пасля молімся разам – старыя і малыя,

ды садзімся за стол усёй сям'ёй. На гэты раз было нас 12, а трое нашых пошукавікаў былі не дома, працавалі ў палях: у акопах, на раскопках. Навічкі ў родзе, чатырохмесячныя двайняты Канстанцян і Крысціна годна,

без слёзак перанеслі першае ў жыцці Вялікоднае ўмыванне. Так што прынялі звычай як эстафету ўжо праўнікі Марыі ды Мікалая Піскуноў.

Бліжэй да абеду, адпачыўшы пасля трапезы, усе збіраемся ды ідзем на свята, якое самі ж ладзім: пры падтрымцы НКА і ТОС. На дварэ грала музыка спакойная, са званамі, гучалі песні пра Уваскрасенне Хрыстовае. Стваралася асаблівае атмасфера свята і дабрыні. Дзяцей і дарослых сабралася як ніколі шмат, пляцоўка (трэба будзе яшчэ прыстасаваць для масавых гулянняў...) з цяжкасцю змяшчала гасцей – мясцовых і прыезджых гарадскіх. Некаторыя, дарэчы, спецыяльна едць здалёк, ведаючы, як цікава ў Пляханаўцы адзначаюць Вялікдзень. Вера Грушка, малодшая дачка сям'і Піскуноў – якая

ўжо замужам і мае сыночка –на гэты раз не расказвала гісторыю ўзнікнення свята: яе ўжо ўсе ведаюць. А віктарына, якую Вера правяла, паглыбіла тыя веды... Што, напрыклад, паводле народных звычаяў трэба ў гэты дзень абавязкова на арэях кагосці

апраўнуць? Якія гульні з яйкамі ў народзе ёсць? Традыцыйная

– гэта "біткі": хто разбіў яйка, той выйграе. А на пляцоўцы мы зладзілі й катанне як. І конкурсы: хто хутчэй данясе яйка, у каго яно самае трагнае. Дзесям прапанавалі вызначыць: дзе яй-

пагушкаць, і што цэлы тыдзень усе ахвочыя могуць у званіцы пры царкве. А хто такія валачобнікі? Чаму ў гэты дзень раней адзенне апраўналі з вялікімі кішэнямі, а дзесям стараліся нешта новае

ка-фарбаванка, дзе пісанка, дзе ад цэсаркі, у каго смалінае... І традыцыя дарыць яйкі на Вялікдзень была ўвасоблена: бадай

Прывітанне з Неапаля!

Як гэта па-вясноваму цёпла і шчыра ўсё было – відаць на фотаздымках. Яны – з Неапаля. Там пры ўдзеле Амбулаторыя Беларусі ў Італіі адбылася душэўная, святочная імпрэза. Ладзіла яе Асацыяцыя "BELLARUS" (кіраўніца Таццяна Пумпулева) і прывітанні сустрэчу 30-годдзю ўстаўлення дыпламатычных адносін паміж Беларуссю ды Італіяй, а таксама Светламу святу Вялікадня.

што кожнаму яйка было ў падарунак. На гэты раз, дарэчы, мы пабілі рэкорд 2018 года: 234 яйкі было зварана, пафарбавана (пераважна ў шалупінні) ды падарана ўдзельнікам свята.

Правялі мы ўрэшце й конкурс кулічоў, які завяршыўся іх дэгустацыяй, з гарачаю гарбатай. Пляханаўскія актывісты паклапаціліся, каб кіпеню – ды з самавара, ды з дымком! – усім хапіла.

А дзеля чаго, спытае нехта, стараемся? Бо так выхаваныя. Хочацца радасцю падзяліцца. Прывучаны з дзяцінства жыць дружна, у ладзе з сабою, з людзьмі ды Усывышнім. А даўно заўважана: калі ў святы дзень радасцю падзяліцца – яна шматкроць прымножыцца. У тым не раз пераконваліся. А шматлікія душэўныя, цёплыя словы падзячэнь гасцей, жыхароў, сярод якіх усё больш аднадумцаў, усяляюць веру, што жыццё змяносе мае працяг. Што ўваскрасенне – абавязкова будзе, калі жыць па сумленні, з Богам у душы. Такія свята ў грамадстве надаюць сілы, а калі сказаць вобразна: яны ўмацоўваюць крылы для палёту.

Вялікдзень – гэта чыстае, светлае свята. У гэты дзень, асвячоны вялікай падзеяй у гісторыі чалавецтва, хрысціянам асабліва хочацца быць падобным да Хрыста: рабіць добра, працяляць шчодрасць у дачыненні да бліжніх, дараваць крыўды. І верыць яшчэ мацней у перамогу жыцця над смерцю, добра – над ліхам. Што ўсім паводле законаў вышэйшай справядлівасці па іх заслугах "канчатковы разлік" будзе. І таму дзелімся мы з іншымі тым, што самі ведаем: традыцыямі ад бацькоў-дзядоў, з нашай культуры.

Віншую ўсіх са Светлым Святам Уваскрасення Хрыстова, з Вялікаднем! Хай частка радасці, якую адчувае ў такія дні хрысціянскі свет, застаецца з вамі на ўвесь год і падтрымлівае ў цяжкую пару! Няхай яркае святло Свята вялікага ўсё наваколле асвячае, дорыць надзею, радасць і шчасце людзям. І хай сёння і заўсёды душа праменіць вераю, намеры – дабрыняй, а сэрца – Любоўю. Мірных і спакойных дзён, добра вам і вашаму дому. Няхай Госпадзь абараняе ад усіх бед і зберагае душу вашую.

Хрыстос Уваскрос!

Надзея Падкарывава, выканаўца дырэктар Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі "Нацыянальнае культурнае аўтаномія беларусаў Цюменскай вобласці" Фотаздымкі з архіва роду Піскуноў-Падкарывавых

2022: Год гістарычнай памяці

Чытайце газету ў інтэрнеце на партале vlvizda.by — у раздзеле "Нашы выданні"

Заснавальнік:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
"Выдавецкі дом
«Звезда»"
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220034, Мінск,
вул. Захарова, 19,
Плакэй 19.
E-mail: golos_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-3167668

Рэдакцыйнае пасведчэнне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
"Выдавецкі дом «Звезда»".
Дырэктар – галоўны рэдактар
Алесь Мікалаевіч КАРПЮКЕВІЧ

Аб'ём выдання: 2 друк. ак.
Падпісана да друку: 29.04.2022 г.
Наклад 168.
Заказ –
Выходзіць 1 раз на месяц

Месца друкавання:
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "БудМедыяПраект".
ЛП №02330/11 ад 23.01.2014.
Вул. Вольі Харужай, 13/61.
220123 Мінск.
Рэспубліка Беларусь

Рупкасы прамыюцца толькі ў
электронным выглядзе, не вяртаюцца
і не рэануваюць. Пазіцы рэдакцыі
ды аўтару, матэрыялы жых
друкуюцца на старонках "Голасу
Радзімы", могуць не супадаць.

© "Голас Радзімы", 2022